

A bírálóbizottság értékelése

Onder Csaba akadémiai doktori művének érdeme, hogy az eddig tizenöt ismert írás mellett tíz ismeretlen kézirat feltárásával egészítette ki, s kritikai szövegkiadás formájában rendezte egységbe azt a szövegtörzset, amely Kölcsey Ferenc nyelvről írott értekezéseit tartalmazza. Kölcsey pályájának mostanáig kevés figyelmet kapó, de fontos területéről ad számot, amely tudománytörténeti szemponttól is jelentőséggel bír. Az anyag feltárása mellett a kéziratok átiratát, szövegkritikai, tárgyi jegyzetekkel való ellátását végezte el. A rendkívüli terjedelmű kötet újdonsága, hogy nyelvészeti és irodalmi érdekű, műfaji szempontból kifejezetten heterogén anyag koncipiálását és értő kommentálását tartalmazza. Onder Csaba textológiai-filológiai feltáró munkájának az eredménye, hogy a közölt szövegek keletkezési körülményeit és funkcióját rekonstruálva azokat eredeti kontextusukba helyezve mutatja be. A kritikai kiadás alapvetően megfelelő arányú beosztással, áttekinthetően közli a gazdag anyagot, de néhány esetben nem tudta minimalizálni a redundanciát.

A doktori mű az egyes nyelvészeti fogalmak és a nyelvtudományi háttér tisztázásában kevésbé kifejtett. A címadás fogalomhasználata tudománytörténetileg nem teljesen adekvát. A bevezető tanulmányban a *filológia* terminus alapos bemutatásával szemben a korszak nyelvtaival való összefüggések feltárása, a nyelvújítás értelmezése, továbbá Kölcsey életművében a nyelvsztétikai, grammatikai és poétikai elvek szembesítése a költői és írói gyakorlatával az elvártnál kevesebb figyelmet kapott, emiatt a szerző nyelvbölcseleti írásainak az előkészítésében maradtak kidolgozatlan területek.

A jegyzetapparátus néhány javítandó, pontosítandó, olykor módszertani szempontból egyenetlenséget mutató tételen túlmenően alapvetően az igen sokrétű anyag hozzáértő kommentálásáról tanúskodik. Onder Csaba példátlan gazdagságú tárgyi jegyzetanyagot készített el.

A munka legfőbb értéke abban az értelmező konstrukcióban határozható meg, amellyel az író pályájának ez a szakasza és a tevékenységi köre részévé válik egy teljesebb életmű-értelmezésnek. Az elvégzett munka óriási előrelépést jelent mind a Kölcsey-filológiában, mind az életmű vonatkozó részének vizsgálatában. A kritikai szövegközlés kifejezetten innovatív értelmezés, egyedi, kontextualizáló textológiai megoldásokat, komoly eredményeket és újszerű összefüggéseket feltáró tudományos teljesítmény.